

Beslutningsforslag nr. B 14. Fremsat den 11. oktober 1984 af Gade (SF), Tommy Dinesen (SF), Birthe Hansen (SF), Inger Harms (SF), Leif Hermann (SF), Birgitte Husmark (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om bekæmpelsesmidlers brug og sikkerheds- og sundhedsforanstaltninger

Med det formål

- at mindske den sundhedsmæssige risiko for de personer, der bruger bekæmpelsesmidler,
- at begrænse forbruget af bekæmpelsesmidler i almindelighed gennem en afgift,
- at nedsætte forbruget af de mest giftige og tungest nedbrydelige midler i særdeleshed gennem en særlig afgift,
- at sikre en fagligt kvalificeret brug af bekæmpelsesmidler og
- at mindske skaderne på natur og miljø pålægger folketinget regeringen at gennemføre følgende foranstaltninger:

1. Mærkning af bekæmpelsesmidler

Til alle bekæmpelsesmidler skal udformes en leverandørbrugsanvisning (jfr. bekendtgørelse nr. 410 af 17. september 1980 om bekæmpelsesmidler), der foruden de nuværende oplysninger på etiketten skal indeholde oplysninger om følgende:

sidste forbrugsdato,
indhold af opløsningsmidler,
om stoffet er mistænkt for at være sygdomsfremkaldende,
om der findes modgift mod stoffet,
stoffets persistens i jord,
stoffets nedbrydning i planter, og
hvilke værnemidler der skal anvendes ved brugen.

2. Regler for arbejde med bekæmpelsesmidler

A. Kun brugere, der er fyldt 18 år, og som har kursusbevis (certifikat) fra et af miljøstyrelsen godkendt kursus af mindst 80 timers varighed, har lovlig adgang til at anvende

bekæmpelsesmidler, der er klassificeret i fareklasserne: giftig – sundhedsskadelig – ætsende – lokalirriterende. Certifikat/kursusbevis erhverves ved at bestå en praktisk og teoretisk prøve.

Kun erhvervsmæssige brugere, der er fyldt 18 år, og som ud over førnævnte certifikat erhverver et yderligere certifikat fra et kursus af mindst 40 timers varighed, har lovlig adgang til at anvende bekæmpelsesmidler, der er klassificeret som Tx-meget giftigt. Certifikat/kursusbevis erhverves ved at bestå en praktisk og teoretisk prøve.

Certifikatet fornys efter 3 år.

B. Kun personer, der anvender det på etiketten anførte sikkerhedsudstyr, har lovlig adgang til at anvende bekæmpelsesmidler.

C. Personer, der er allergiske, samt kvinder, der er gravide eller ammer, kan ikke påbydes at arbejde erhvervsmæssigt med bekæmpelsesmidler.

3. Skiltning ved brug af bekæmpelsesmidler

Enhver erhvervsmæssig bruger er pligtig til at foretage skiltning af alle behandlede arealer med frugt og grønsager samt øvrige spiselige afgrøder som f.eks. fodermajs, foderærter m.v. Efter behandling i lukkede rum eller væksthuse foretages skiltning ved adgangsvejene.

4. Registrering

Enhver erhvervsmæssig bruger er pligtig at føre en giftbog, sprøjtejournale eller lignende registrering, der kan dokumentere arbejdspladsens brug af bekæmpelsesmidler.

F. t. beslutn. om bekæmpelsesmidlers brug

5. Privates brug af bekæmpelsesmidler

Private har kun lovlig adgang til at anvende bekæmpelsesmidler uden fareklassebetegnelse.

6. Autorisation

A. Bekæmpelsesmidler må kun forhandles i specialbutikker, der er autoriseret hertil.

B. Alle virksomheder, der foretager erhvervs-mæssig behandling med bekæmpelsesmidler for andre, skal autoriseres hertil.

7. Bortskaffelse af kemikalier/emballage

Alle rester af bekæmpelsesmidler samt al brugt emballage fra midler, der er klassificeret i fareklasse er belagt med afleveringspligt til kommunale modtagestationer.

For at sikre, at alle giftrester og al tom emballage fra bekæmpelsesmidler, der er klassificeret som Tx-meget giftig, T-giftig samt Xn-sundhedsskadelig, bliver afleveret, etableres en pantordning for emballage. Al emballage af de nævnte fareklasser, der rummer indtil 1 liter/1 kg, betales med et pant på 40 kr. pr. emballage. Al emballage af samme fareklasser, der rummer mere end 1 liter/1 kg, betales med et pant på 80 kr. pr. emballage. Emballagetaksterne reguleres hvert tredje år.

Midler klassificeret i en anden fareklasse end førnævnte er omfattet af afleveringspligt, men er ikke omfattet af pantordningen.

Autoriserede forhandlere er pligtige at modtage bekæmpelsesmiddelrester samt at stå for aflevering til kommunale modtagestationer. For at fremme genbrug udarbejdes regler for udformning af hensigtsmæssig emballage med henblik herpå.

8. Afgift

Med henblik på at mindske brugen af bekæmpelsesmidler pålægges disse en afgift. Der pålægges de mest giftige og de tungest nedbrydelige midler en særlig afgift. Afgiften skal virke selektivt ved at begrænse brugen af de mest farlige stoffer. Afgifterne skal dække omkostningerne ved de kommunale modtagestationers bortskaffelse af emballage og bekæmpelsesmiddelrester. Derudover skal de dække udgifter ved drift af oplysnings- og forskningsfonden, se under nr. 9.

9. Oplysnings- og forskningsfond

Der oprettes en fond, der drives af midler hidrørende fra den særlige afgift på bekæmpelsesmidler.

Fonden har til formål at fremme oplysning om og forskning i alternative bekæmpelsesmetoder, ligesom fonden skal undersøge de stedfundne skadevirkninger på natur og mennesker.

Fonden ledes af en bestyrelse med repræsentanter fra miljøministeriet samt fra miljø- og forbrugergrupper.

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

Forslaget til folketingsbeslutning er med mindre ændringer en genfremsættelse af et i folketingsåret 1983-84 (2. samling) fremsat forslag, se Folketings-tidende 1983-84 (2. samling), forhandlingerne sp. 4577 og 6568 samt tillæg A sp. 3939.

Forbruget af bekæmpelsesmidler, målt som mængden af virksomt stof, er fra begyndelsen af 1970'erne til 1982 steget med 24 pct. I år er der sket en dødsulykke efter brug af bekæmpelsesmidler. Der er i Danmark og i udlandet konstateret alvorlig forurening med kemiske stoffer, der har været opbevaret og behandlet på den måde, man hidtil har anset for tilfredsstillende.

Der er ingen tvivl om, at der indtil nu kun er konstateret en lille del af denne alvorlige forurening, der er sket eller er ved at ske. Der er i Danmark eksempler på, at ukyndige personer har forårsaget store skader på afgrøder og miljø ved uhensigtsmæssig brug af bekæmpelsesmidler. Andre skader som bidrab, fugledød, forurening af åer og vandløb samt lettere forgiftningstilfælde hos mennesker konstateres jævnligt som følge af forkert brug af bekæmpelsesmidler.

Der findes ikke i dag kriterier for klassificering af bekæmpelsesmidler på baggrund af kendskab til de langsigtede giftvirkninger.

Efterhånden som forsøg og erfaring har klarlagt giftvirkningerne af allerede godkendte midler, er en del af disse blevet forbudt. Der var således ikke ved tidspunktet for stoffernes godkendelse en tilstrækkelig viden om disses farlighed, eller man accepterede en giftighed, der i dag betragtes som uforvarselig. Derfor må man regne med, at om få år vil en række af de bekæmpelsesmidler, der bruges i dag, være forbudt under henvisning til, at de er langt giftigere/farligere, end man er klar over i dag.

Dette forslag til folketingsbeslutning har til formål at fremme en mere omhyggelig omgang med bekæmpelsesmidler samt begrænse brugen af midlerne.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

Ad 1. Mærkning af bekæmpelsesmidler

Det er vigtigt, at alle oplysninger om bekæmpelsesmidler gives på en klar og letforståelig måde.

Vedrørende mærkning af midler med sidste forbrugsdato

Den gældende regel om, at midler, der ikke kan holde sig over 2 år, skal mærkes, sikrer ikke, at midler, der f.eks. kun kan holde sig 3 til 4 år, bliver brugt i tide.

Vedrørende mærkning af indhold af opløsningsmidler

Opløsnings-, bære-, binde- og fortyndingsmidler samt fyldstoffer anføres ved procentvis indhold.

Vedrørende mærkning af sygdomsfremkaldende stoffer

Her skal ikke alene de stoffer, der er modgift imod, mærkes hermed, men der er især grund til at mærke midler, hvortil der ikke findes modgift, da disse midler er særlig farlige.

Mærkning af stoffer, der er kræftfremkaldende, er en god ting, men også stoffer, der mistænkes for at være kræftfremkaldende, bør mærkes, hvilket også gælder stoffer, der kan fremkalde allergi og eksem. Langtidsvirkningerne ved anvendelse af det pågældende stof skal anføres, ligesom resultaterne fra såvel dyreforsøg som epidemiologiske undersøgelser summarisk skal anføres. Såfremt langtidseffekten ikke er undersøgt, skal dette oplyses.

Vedrørende mærkning af stoffers persistens (nedbrydning) i jord

Alle de stoffer, der er mere end 4 uger om at nedbrydes, skal mærkes. Dette skal hindre ophobning ved kontinuerlig brug af svært nedbrydelige giftstoffer. Herudover skal oplyses om andre forhold, der kan påvirke stoffets nedbrydelighed, ligesom stoffets nedbrydelighed for forskellige jordty-

per skal oplyses. Såfremt nedbrydningsstofferne er skadelige, skal også dette anføres.

Vedrørende mærkning af stoffers nedbrydning i planter

Denne mærkning skal ske af hensyn til dem, der håndterer de behandlede planter og frugter f.eks i gartnerier, frugtplantager, planteskoler og pakkecentraler. Giftens nedbrydningstid er en vigtig oplysning med henblik på valg af det mindst giftige stof.

Vedrørende mærkning af værnemidler

Ved pictogrammer (tegninger) anføres, hvilke værnemidler der skal anvendes ved brug af det enkelte middel.

Såfremt der er særlige krav til brug af værnemidler i lukkede rum (væksthouse), skal dette oplyses.

Ad 2. Regler for arbejde med bekæmpelsesmidler

Ad 2 A

Det under 2 A nævnte kursus skal indgå som en del af alle uddannelserne inden for jordbrugsområdet.

Der etableres en overgangsordning, således at de brugere, der har anvendt bekæmpelsesmidler inden for de sidste 3 år, skal erhverve certifikat inden for 3 år efter forslaget ikrafttræden ved at gennemgå et kursus efter samme retningslinjer af mindst 60 timers varighed.

Alle certifikater gælder for en tre års periode, hvorefter certifikatet skal fornyes på et kursus, hvis varighed fastsættes af miljøstyrelsen. For ansatte etableres kurser under jordbrugets arbejdsmarkedsuddannelser. For selvstændige etableres kurser af samme indhold efter reglerne om efteruddannelse inden for jordbrugserhvervet.

Undervisningen på kurserne skal gives med det formål at begrænse brugen af især de mest giftige bekæmpelsesmidler mest muligt.

Det vil således ikke længere være tilladt en arbejdsgiver at lade ansatte anvende bekæmpelsesmidler efter given instruktion, når den, der udfører arbejdet, ikke har erhvervet certifikat. Den nuværende regel vedrørende Tx-certifikat ophæves hermed.

Ad 2 C

Forslaget tilsigter fritagelse af personer, der vil få eller har fået allergi ved omgang med giftstofferne, og fostre beskyttes fra det tidspunkt, hvor

graviditeten er konstateret, ligesom brystbørn opnår en beskyttelse.

Ad 3. Skiltning ved brug af bekæmpelsesmidler

Skiltning skal foretages på alle arealer med de nævnte afgrøder, hvor arealerne vender ud mod offentligt tilgængelige arealer og veje samt på arealer med offentlig adgang.

En skiltning vil medvirke til at hindre, at børn forgiftes. Regler for, hvor længe der skal skiltes samt skiltningens tekst vedrørende hvert enkelt middel, skal fremgå af etiketten eller af leverandørbrugsanvisningen.

Skiltet skal være på mindst 30 × 40 cm og informere om, hvornår og hvad der er sprøjtet/behandlet med, samt om nødvendige sikkerhedsforanstaltninger.

I boligområder skiltes der i opgangene.

Ad 4. Registrering

Registreringen af brugen af bekæmpelsesmidler skal mindst indeholde følgende oplysninger: afgrøde, sted, udbringningsmetode, tidspunkt for behandlingen, hvem der har udført arbejdet, midlets navn, hvor meget giftstof der er brugt og i hvilken koncentration, de anvendte sikkerhedsforanstaltninger samt tidspunkt for høst af arealet/kulturen.

Giftbogen tjener mange formål: at lette opklaringsarbejdet i tilfælde af sprøjteskader og bidrab, at være støttemateriale for jordbrugeren, konsulenter og læge, samt anvendelse i jordbrugsforskningen og til statistik.

Registreringen sikrer den fornødne dokumentation ved erhvervssygdomme i forbindelse med brug af bekæmpelsesmidler. Registreringen af brugen af bekæmpelsesmidler kontrolleres af arbejdspladsens sikkerhedsorganisation samt af arbejdstilsynet ved de normale bedriftsbesøg.

Ad 5. Privates brug af bekæmpelsesmidler

Ved køb af bekæmpelsesmidler skal gyldigt certifikat fremvises. Private har i dag adgang til at anvende bekæmpelsesmidler med fareklassebetegnelsen: »sundhedsskadelig«. Af hensyn til miljøet og til brugeren selv bør disse ikke ufarlige midler ikke kunne anvendes af private brugere. Det aktuelle og forholdsvis lille private forbrug af midler klassificeret som »sundhedsskadelige« kan på rimelig vis erstattes af midler uden for fareklasse.

Ad 6. Autorisation

A. Bestemmelsen om autorisation af forhandlere vil sikre en forsvarlig vejledning ved salg og vil

begrænse salget til private. Den nuværende afgift i henhold til § 35 i bekendtgørelse nr. 410 af 17. september 1980 om bekæmpelsesmidler forhøjes fra 250 kr. til 2.500 kr. pr. år.

B. Kravet til autorisation af virksomheder udformes af miljøstyrelsen med hensyn til sprøjteudstyr, sikkerhedsudstyr, opbevaring af midlerne, kendskab til lovgivningen, skiltning og ansvar for skader som følge af behandlingen.

Ad 7. Bortskaffelse af kemikalier/emballage

Kun midler påtrykt et pantsymbol vil efter dette forslags ikrafttræden være omfattet af pantordningen. Midler i de fareklasser, der er omfattet af pantordningen, er uhyre farlige for mennesker og meget skadelige i koncentreret form for miljøet. Bestemmelsen skal sikre, at bortskaffelse sker på absolut betryggende måde, dvs. ved aflevering til de kommunale modtagestationer.

Emballage fra midler, der er klassificeret i en fareklasse, der ikke er omfattet af pantordningen, skal ligeledes afleveres til de kommunale modtagestationer, da dette er den eneste forsvarlige form for bortskaffelse.

Ved indførelse af genbrugsemballage bør det ved udformningen af beholderen sikres, at denne bliver let at håndtere for brugeren.

Ad 8 og 9. Afgift samt oplysnings- og forskningsfond

For at mindske brugen af bekæmpelsesmidler er det ganske givet et nødvendigt middel at indføre en afgift. Denne skal udformes på en sådan måde, at de mest giftige midler og de tungest nedbrydelige midler pålægges en større afgift end mindre giftige og lettere nedbrydelige midler. For forslagsstillerne er det samtidig klart, at en række farlige midler – f.eks. paration – helt skal forbydes. For de mest giftige midler skal man altså ikke kunne betale sig fra at benytte dem, men mekanismen skal opmuntre brugerne til at benytte de sikreste midler.

Fondens midler skal finansiere bortskaffelsen af rester og emballage. Desuden skal den fremme forskning og oplysning om alternative bekæmpelsesmidler samt undersøge skadevirkninger af brugen af bekæmpelsesmidler. Dette skal ske i samarbejde med institutioner, der arbejder med disse problemer.